

Preporuke UNHCR-a u vezi sa predstojećim izmjenama i dopunama Pravilnika o azilu Bosne i Hercegovine

ZAGOVARAČKI DOKUMENT

Uvod

UNHCR predstavlja ovaj dokument kao agencija kojoj je Generalna skupština Ujedinjenih naroda povjerila odgovornost za pružanje međunarodne zaštite izbjeglicama i drugim osobama u okviru njenog mandata i za pomaganje vladama u traženju trajnih rješenja za izbjeglice. Kao što je definisano u "Statutu UNHCR-a",¹ UNHCR ispunjava svoj mandat vezan za međunarodnu zaštitu, između ostalog, tako što će "[p]romovisati zaključivanje i ratifikovanje međunarodnih konvencija za zaštitu izbjeglica, nadgledati njihovu primjenu i predlagati njihove izmjene i dopune."² Nadzorna odgovornost UNHCR-a, koja proizilazi iz njegovog Statuta, ponovljena je u članu 35. "Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine" (Konvencija iz 1951),³ prema kojoj se države potpisnice obavezuju da će "sarađivati sa Uredom Visokog komesarijata Ujedinjenih naroda za izbjeglice [...] u obavljanju njegovih dužnosti, te da će posebno olakšati njegovu dužnost nadzora nad primjenom odredbi Konvencije". Ista obaveza uključena je u član II "Protokola o statusu izbjeglica iz 1967. godine" (Protokol iz 1967).⁴

Kratke opservacije o propisima i praksi koji se odnose na azil

UNHCR pozdravlja napore Bosne i Hercegovine (BiH) da uskladi svoj novi Pravilnik o azilu sa *Zajedničkim evropskim sistemom azila* i relevantnim međunarodnim standardima. Zakon o azilu i Pravilnik o azilu su u najvećoj mjeri usklađeni sa međunarodnim izbjegličkim pravom i standardima. Međutim, UNHCR je identifikovao određene nedostatke, koji se mogu riješiti daljim jačanjem zakonodavstva i prakse o azilu. Ovaj dokument je urađen sa namjerom da se definišu i olakšaju aktivnosti UNHCR-a na zagovaranju u vezi sa predstojećim izmjenama i dopunama Pravilnika o azilu⁵. Pravilnikom o azilu se razrađuju odredbe Zakona o azilu⁶ i uređuju aspekti postupka azila, kao što su kategorije osoba koje su zaštićene principom *non-refoulement*, nekažnjavanje zbog neregularnog ulaska, pravo na prevoditelja, itd. Pravilnik dalje sadrži detalje o postupku azila u vezi sa prestankom i ukidanjem statusa, te reguliše izgled, format i sadržaj dokumenata, uključujući obrazac potvrde o namjeri podnošenja zahtjeva za azil, kartona tražitelja azila i identifikacionih isprava koje se izdaju izbjeglicama i osobama pod supsidijarnom zaštitom.

¹ "Statut Visokog komesarijata Ujedinjenih naroda za izbjeglice", Rezolucija Generalne skupštine 428 (V) od 14. decembra 1950, dostupno na: <https://www.unhcr.org/protection/basic/3b66c39e1/statute-office-united-nation-high-commissioner-izbjeglice.html>.

² Ibid. para. 8(a).

³ Serija UN-ovih ugovora (UNTS) br. 2545, vol. 189, str. 137.

⁴ NTS br. 8791, vol. 606, str. 267.

⁵ Pravilnik o azilu [Bosna i Hercegovina], 16. septembar 2016, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/5ecfdaef4.html>.

⁶ Zakon o azilu [Bosna i Hercegovina], 11/2016, 19. februar 2016, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/58b575084.html>.

Ove preporuke se odnose na odabrana pitanja i temelje se na nedostacima koji su identifikovani u Pravilniku o azilu i koji bi uticali na rad u postupku azila i na pristup tražitelja azila njihovim pravima i uslugama predviđenim međunarodnim izbjegličkim pravom u BiH. Neke preporuke se također odnose na inicijative koje bi nadležne vlasti mogle razmotriti u svrhu rješavanja tehničkih pitanja koja nisu strogo u djelokrugu Pravilnika o azilu.

Također, pristup tražitelja azila nekim pravima koja su zagantovana članom 76. Zakona o azilu⁷ treba da se dodatno propišu u Pravilniku o azilu, kako bi se omogućilo efikasno uživanje ovih prava. Na primjer, trebalo bi riješiti praktične probleme sa kojima se suočavaju tražitelji azila zbog činjenice da se karton tražitelja azila ne prihvata kao odgovarajući dokument za pristup raznim pravima i uslugama.

Nadalje, Zakon o azilu propisuje u članu 76. stav (4) da tražitelj azila ima pravo na pristup tržištu rada ako Ministarstvo sigurnosti nije donijelo odluku o zahtjevu za azil u roku od devet mjeseci od podnošenja zahtjeva, pod uslovom da se razlozi za kašnjenje ne mogu staviti na teret tražitelju azila. Iako je pristup tržištu rada za druge strance regulisan Zakonom o strancima, čije se odredbe primjenjuju samo na osobe koje imaju dozvolu boravka, u Pravilniku o azilu nedostaju odredbe koje bi podržale pristup tražitelja azila na tržište rada, što je ostavilo prostora za različita tumačenja, te je u praksi samo nekolicina tražitelja azila dobila pristup tržištu rada bez radne dozvole.

Zakon o azilu, član 76. stav (1) također predviđa da tražitelji azila imaju pravo na primarnu zdravstvenu zaštitu. Pristup primarnoj zdravstvenoj zaštiti je dalje regulisan relevantnim zakonskim propisima na entitetskom i kantonalnom nivou, koji se ne bave pristupom zdravstvenoj zaštiti za tražitelje azila. Pravilnik o azilu ne sadrži odredbe koje predviđaju kako tražitelji azila u praksi mogu da pristupe primarnoj zdravstvenoj zaštiti, posebno kada nisu smješteni u prihvatnim centrima. Tražiteljima azila koji su smješteni u prihvatnim centrima pristup uslugama primarne zdravstvene zaštite pruža se putem ugovornih aranžmana koje je sklopilo Ministarstvo sigurnosti ili NVO sa lokalnom zdravstvenom ustanovom.

Zakon o azilu predviđa prioritarno postupanje sa tražiteljima azila sa posebnim potrebama. Međutim, Pravilnik o azilu ne sadrži konkretne smjernice o postupku identifikovanja i upućivanja osoba sa posebnim potrebama u svrhu njihovog razmatranja u kontekstu postupka azila.

Pristup postupku i zaostali predmeti

Pristup postupku azila zahtijeva prijavu privatne adrese stanovanja kod terenskih ureda Službe za poslove sa strancima ili lokalne policijske stanice, osim kada je predmetno lice smješteno u službenom prihvatnom centru, kao i posjedovanje važeće potvrde kojom se potvrđuje namjera podnošenja zahtjeva za azil, a koja važi do osam ili, u slučaju velikog broja istovremeno iskazanih namjera, do 14 dana (Zakon o azilu, član 32). Mnogi tražitelji azila se suočavaju sa preprekama u pokretanju postupka za azil zbog isteka njihove potvrde ili zato što su smješteni ili premješteni (ponekad bez njihovog pristanka) u različite prihvatne

---

⁷ Član 76. Zakona o azilu nabroja prava tražitelja azila, uključujući boravak u BiH, pravo na informacije, smještaj, primarnu zdravstvenu zaštitu, pristup osnovnom i srednjem obrazovanju, pristup tržištu rada, pristup besplatnoj pravnoj pomoći, usluge prevođenja u postupku azila i psiho-socijalnu podršku. Stav (2) člana 76. predviđa da tražitelji azila mogu ostvariti navedena prava na osnovu kartona tražitelja azila, te da će sredstva za pokriće pripadajućih troškova osigurati Ministarstvo sigurnosti u budžetu institucija BiH koji je odobren za tu namjenu ili putem donacija.

centre, gdje se registracija ne provodi sistematski jer se ti centri ne smatraju "službenim" prihvatnim centrima, poput onih koji se nalaze u Unsko-sanskom kantonu.

Od 1. januara 2018. do kraja avgusta 2020. godine, ukupno 60.801 osoba je po dolasku u BiH iskazalo namjeru podnošenja zahtjeva za azil i izdate su im potvrde kojima se potvrđuje njihova namjera. Od njih je samo 2.543 registrovano u Sektoru za azil. Krajem avgusta 2020. godine, u zemlji je bilo još oko 10.000 osoba. Iako neki od njih možda nisu zainteresovani da registruju zahtjev za azil, postoje naznake da neki koji su to željeli, nisu to mogli učiniti zbog gore spomenutih poteškoća.

Te su poteškoće dodatno komplikovane zaostalim neriješenim predmetima u zemlji, što negativno utiče na obradu zahtjeva za azil i registraciju novih tražitelja azila od strane Sektora za azil. Krajem avgusta 2020. godine, 692 predmeta još uvijek nisu bila riješena, i to za 376 osoba koje je identifikovao UNHCR-ov partner i koji su čekali na registraciju zahtjeva za azil, te 316 registrovanih tražitelja azila koji su čekali na intervju ili konačnu odluku. Od 316 registrovanih tražitelja azila, samo 33 su imala intervju za određivanje izbjegličkog statusa.

Postojeći kapacitet Sektora za azil treba ojačati kako bi se osigurala blagovremena registracija zahtjeva za azil onih pojedinaca koji iskažu namjeru za podnošenje zahtjeva za azil i kako bi se neriješeni predmeti obradili pravično i efikasno.⁸

Efektivna primjena Konvencije iz 1951. godine oslanja se na pravične i ekspeditivne postupke azila.⁹ Države treba da preduzmu sve potrebne mjere da registruju tražitelje azila na njihovoj teritoriji što je moguće brže po njihovom dolasku i da im izdaju dokumente, imajući u vidu dostupne resurse. Podrška i saradnja UNHCR-a mogu se tražiti tamo gdje je to prikladno.¹⁰

UNHCR preporučuje:

- da se razmotri uvrštavanje odredbi u Pravilnik o azilu koje bi omogućile jačanje pravične i efikasne obrade azila putem blagovremene registracije i obrade zahtjeva. S tim u vezi:
- da se razmotri uvrštavanje odredbe u Pravilnik o azilu koja omogućava tražiteljima azila da registruju njihove zahtjeve za azil čim i nakon isteka njihove potvrde o namjeri podnošenja zahtjeva za azil, bez obzira na prihvatne centre u kojima su smješteni, tj. uključujući i privremene prihvatne centre i one kojima upravljaju nevladine organizacije.
- da se razmotri spajanje postupaka podnošenja zahtjeva za azil i registracije, kako bi se omogućilo istovremeno podnošenje zahtjeva za azil i registracija tražitelja azila, posebno u slučajevima kada veći broj osoba iskaže namjeru za podnošenjem zahtjeva za azil.
- da se formira radna grupa sa zadatkom izrade metodologije i akcionog plana za rješavanje zaostalih neriješenih slučajeva azila.

⁸ UNHCR, "Globalne konsultacije o međunarodnoj zaštiti/Treće zasjedanje: Procesi azila (Pravični i efikasni postupci azila)", 31. maj 2001, EC/GC/01/12, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3b36f2fca.html>.

⁹ Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 8 (XXVIII) – 1977: "Određivanje statusa izbjeglice", 12. oktobar 1977, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3ae68c6e4.html>.

¹⁰ Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 91 (LII) – 2001: "Registracija izbjeglica i tražitelja azila", 5. oktobar 2001, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3bd3e1d44.html>.

Uvjeti prihvata

Pristup tražitelja azila tržištu rada

Standardi prihvata uključuju mjere koje se odnose na uvjete prihvata, kao i pristup uslugama, posebno zapošljavanju.¹¹ Mogućnost bavljenja poštenim radom je važno ljudsko pravo, integralno za ljudsko dostojanstvo, koje, osim toga, izbjeglicama i tražiteljima azila može pružiti priliku da daju svoj doprinos prihvatnim zajednicama, uključujući kroz učešće u lokalnoj i nacionalnoj ekonomiji. Štaviše, tamo gdje izbjeglice i tražitelji azila ne uživaju pravo na rad, troškovi socijalnog osiguranja i druge materijalne pomoći mogu biti opterećenje za državu.

UNHCR i njegov Izvršni komitet su u više navrata ukazivali na to da izbjeglice posjeduju vještine koje su vrijedne za prihvatne zemlje i društva.¹² Prihvatni aranžmani mogu biti uzajamno korisni ako se zasnivaju na shvatanju da mnogi tražitelji azila mogu dostići određen stepen samostalnosti ako im se pruži prilika za rad.

Zakon o azilu propisuje u članu 76. stav (4) da tražitelji azila imaju pravo na pristup tržištu rada ako Ministarstvo sigurnosti ne donese odluku o njihovom zahtjevu za azil u roku od devet mjeseci od podnošenja zahtjeva za azil, pod uslovom da se razlozi za kašnjenje ne mogu staviti na teret tražitelju azila. Pravilnik o azilu ne sadrži nijednu odredbu kojom se sprovodi član 76. stav (4) Zakona o azilu i precizira kako tražitelji azila mogu pristupiti tržištu rada. Zakon o strancima i entitetsko zakonodavstvo o zapošljavanju stranaca ne izuzimaju izričito tražitelje azila od obaveze pribavljanja radne dozvole za pristup tržištu rada, kao što je to slučaj sa izbjeglicama i osobama pod supsidijarnom zaštitom. Zbog ovoga je samo nekolicina tražitelja azila mogla pristupiti tržištu rada, a da im prethodno nije izdata radna dozvola. Pored toga, kašnjenja u registraciji zahtjeva za azil također mogu uticati i na pristup tržištu rada.¹³

UNHCR preporučuje:

- da se u skladu sa članom 76. Zakona o azilu razmotri uvrštavanje eksplicitnih odredbi u Pravilnik o azilu, u kojima bi se naveli modaliteti za osiguravanje pristupa tržištu rada za tražitelje azila, bez potrebe za izdavanjem radne dozvole, kao što je to slučaj sa izbjeglicama i osobama pod supsidijarnom zaštitom.

¹¹ Visoki komesarijat UN-a za izbjeglice (UNHCR), "Dokument za raspravu o preporučenim standardima prihvata za tražitelje azila u kontekstu harmonizacije politike Evropske unije koja se odnosi na izbjeglice i azil", juni 2000, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3378.html>.

¹² Vidi zaključke Izvršnog komiteta br. 93 (LIII) iz 2002, 104 (LVI) iz 2005. i 109 (LXI) iz 2009. godine.

¹³ "[Izvršni komitet UNHCR-a] prepoznaje potrebu za uspostavljanjem i primjenom pravičnih i ekspeditivnih postupaka azila, kako bi se brzo identifikovali oni koji imaju potrebu za međunarodnom zaštitom i oni koji tu potrebu nemaju, čime bi se izbjegli dugotrajni periodi neizvjesnosti za tražitelja azila, obeshrabrila zloupotreba sistema azila i smanjio sveukupni pritisak zahtjeva na sistem prihvata." (Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 93 (LIII) – 2002: "Prihvat tražitelja azila u kontekstu pojedinačnih sistema azila" 8. oktobar 2002, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3dafdd344.html>; Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 8 (XXVIII) – 1977: "Određivanje statusa izbjeglice", 12. oktobar 1977, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3ae68c6e4.html>).

Pristup tražitelja azila zdravstvenoj zaštiti

Međunarodno pravo o ljudskim pravima i standardi za zaštitu izbjeglica pružaju relevantne reference za definiciju adekvatnih standarda prihvata za tražitelje azila, uključujući pristup medicinskoj njezi¹⁴ po dolasku, kao i tokom cijelog postupka azila.¹⁵

Član 76. stav (1) tačka d) Zakona o azilu predviđa da tražitelji azila imaju pravo na primarnu zdravstvenu zaštitu. Pružanje primarne zdravstvene zaštite dalje je uređeno relevantnim zakonima i propisima o zdravstvenoj zaštiti na entitetskom i kantonalnom nivou. Osim toga, pružanje zdravstvene zaštite zasniva se na ugovornim aranžmanima koje je Ministarstvo sigurnosti sklopilo sa lokalnim zdravstvenim ustanovama. To je slučaj sa Azilantskim centrom u Delijašu i Izbjegličko-prihvatnim centrom u Salakovcu. Za ostale privremene prihvatne centre, ugovorne aranžmane je sklopila nevladina organizacija.

Uslijed toga, zdravstvena zaštita nije dostupna tražiteljima azila koji borave u privatnom smještaju u urbanim područjima, osim ako vlastitim sredstvima ne otputuju do prihvatnih centara u kojima je zdravstvena zaštita dostupna, ali koji se mogu nalaziti daleko od mjesta njihovog boravka.

UNHCR preporučuje:

- da se osigura da zdravstvene usluge budu dostupne svim tražiteljima azila, bez obzira na njihovo mjesto boravka, uvrštavanjem odredbe u Pravilnik o azilu koja bi omogućila pristup nacionalnom sistemu zdravstvene zaštite za tražitelje azila u mjestu boravka, nakon što pokažu dokumente za tražitelje azila;
- da se razmotri regulisanje pristupa zdravstvenoj zaštiti za tražitelje azila u njihovom mjestu boravka putem uspostavljanja šeme zdravstvenog osiguranja.

¹⁴ Visoki komesar UN-a za izbjeglice (UNHCR), "Osiguranje pristupa zdravstvenoj zaštiti: Operativne smjernice za zaštitu izbjeglica i rješenja u urbanim područjima", dostupno na:

<https://cms.emergency.unhcr.org/documents/11982/39268/UNHCR%2C+Operational+guidance+on+refugee+protection+and+solutions+in+urban+areas+%E2%80%93+Ensuring+access+to+health+care/300ef365-188c-4b34-aa32-c00a387ee098>.

Vidi također: Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 82 (XLVIII) – 1997: "Zaštita azila", 17. oktobar 1997, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3ae68c958.html>: "obaveza postupanja sa tražiteljima azila i izbjeglicama u skladu sa važećim standardima ljudskih prava i izbjegličkog prava, koji su utvrđeni u relevantnim međunarodnim instrumentima". Vidi također član 25. "Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima", član 12. stav (1) "Međunarodne konvencije o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima" i član 24. stav (1) "Konvencije o pravima djeteta", koji priznaju pravo na medicinsku njegu.

¹⁵ Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 93 (LIII) – 2002: "Prihvat tražitelja azila u kontekstu pojedinačnih sistema azila", 8. oktobar 2002, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3dafdd344.html>.

Proceduralne garancije u postupku azila

Profilisanje tražitelja azila i rano prepoznavanje ranjivosti

Prema članu 13. stav (2) Pravilnika o azilu službenici Ministarstva će sa posebnom pažnjom postupati sa ranjivim kategorijama iz člana 29. stav (3) Zakona o azilu, uključujući i putem prioritarnog postupanja po njihovim zahtjevima za azil. Međutim, u Pravilniku o azilu nedostaju odredbe koje definišu modalitete za osiguranje bliske koordinacije terenskih ureda Službe za poslove sa strancima sa relevantnim akterima, kao što su opštinski centri za socijalnu zaštitu i davatelji besplatne pravne pomoći, kako bi se omogućila efikasna identifikacija tražitelja azila sa posebnim potrebama, prioritarna obrada njihovih zahtjeva za azil, upućivanje i osiguranje odgovarajućih uvjeta prihvata u smislu smještaja i potrebnih usluga.¹⁶

Standardi izbjegličkog prava zahtijevaju ranu identifikaciju žena i djevojaka pod rizikom,¹⁷ djece bez pratnje i djece razdvojene od primarnih staratelja,¹⁸ žrtava seksualnog i rodnog nasilja i/ili osoba u opasnosti da budu izložene seksualnom i rodnom nasilju, žrtava trgovine ljudima, traumatizovanih osoba, osoba sa invaliditetom, lezbijki/homoseksualaca/biseksualaca/transrodnih i/ili interseksualnih osoba (LGBTI),¹⁹ itd. Član 22. "Konvencije o pravima djeteta" zahtijeva da se zakonodavstvo sa posebnom pažnjom bavi situacijom djece razdvojene od primarnih staratelja i djece bez pratnje koja traže azil i predviđa proceduralne zaštitne mjere koje se rukovode principom "najboljeg interesa djeteta".²⁰

---

¹⁶ Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 93 (LIII) – 2002: "Prihvat tražitelja azila u kontekstu pojedinačnih sistema azila", 8. oktobar 2002, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3dafdd344.html>.

¹⁷ Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 105 (LVII) – 2006: "Žene i djevojke pod rizikom", 6. oktobar 2006, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/45339d922.html>.

¹⁸ Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. No. 107 (LVIII) – 2007: "Djeca pod rizikom", 5. oktobar 2007, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/471897232.html>.

¹⁹ Visoki komesarijat UN-a za izbjeglice (UNHCR), "Zaštita osoba različitih seksualnih orijentacija i rodnih identiteta: Globalni izvještaj o naporima UNHCR-a da zaštiti lezbijke, homoseksualce, biseksualce, transrodne i interseksualne tražitelje azila i izbjeglice", decembar 2015. godine, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/566140454.html>.

²⁰ Član 3. u vezi sa članom 22. "Konvencije o pravima djeteta", Generalna skupština UN-a, 20. novembar 1989, Ujedinjeni narodi, Serija ugovora, vol. 1577, str. 3, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b38f0.html>.

Visoki komesarijat UN-a za izbjeglice (UNHCR), "Priručnik o postupcima i kriterijima za određivanje statusa izbjeglice" i "Smjernice za međunarodnu zaštitu prema Konvenciji iz 1951. godine i Protokolu iz 1967. godine o statusu izbjeglica", HCR/1P/4/ENG/REV. 4, para. 213-219, str. 46, "Smjernice o međunarodnoj zaštiti br. 8", str. 162-164, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/5cb474b27.html>.

UNHCR preporučuje:

- da se razmotri uključivanje posebnih odredbi u Pravilnik o azilu kako bi se osiguralo da tražitelji azila sa posebnim potrebama budu identifikovani u ranoj fazi postupka azila, sa ciljem blagovremenog i efikasnog pružanja traženih usluga i prioritetne obrade takvih predmeta u postupku azila, u skladu sa članom 29. Zakona o azilu.
- da se razmotri uvrštavanje odredbe u Pravilnik o azilu koja bi definisala ulogu i koordinacijsku funkciju terenskih ureda Službe za poslove sa strancima sa opštinskim centrima za socijalnu zaštitu i davateljima besplatne pravne pomoći, u cilju boljeg prepoznavanja i upućivanja tražitelja azila sa specifičnim potrebama, kao što su žene i djevojke u riziku, djeca bez pratnje i djeca razdvojena od primarnih staratelja, žrtve seksualnog i rodnog nasilja i/ili u osobe u opasnosti da budu izložene seksualnom i rodnom nasilju ili drugim oblicima nasilja, žrtve trgovine ljudima, traumatizovane osobe, osobe sa invaliditetom i LGBTI osobe. Ovim bi se poboljšalo upućivanje tražitelja azila sa posebnim potrebama na adekvatan smještaj i potrebne usluge.
- da se razmotre odredbe o upravljanju predmetima, koje bi zahtijevale da se svaka interakcija sa djetetom za kojeg se pretpostavlja da je bez pratnje ili razdvojeno od primarnih staratelja odvija u koordinaciji sa centrom za socijalnu zaštitu, te da organ koji postupa po zahtjevu za azil tj. Sektor za azil bude upoznat sa identifikovanim potrebama i da te potrebe budu evidentirane u centru za socijalnu zaštitu.
- da se razmotre odgovarajući načini, uz poštivanje principa zaštite podataka, za prenošenje informacije o posebnim potrebama tražitelja azila na potvrdi o namjeri podnošenja zahtjeva za azil, čime bi se omogućilo pravilno i blagovremeno upućivanje na potrebne službe. Ovo se može postići putem sistema kodiranja. Konkretno, rezultati procjene ranjivosti mogu biti izvršeni u obrazac potvrde o iskazanoj namjeri podnošenja zahtjeva za azil izmjenom obrasca br. 1.

Efektivna komunikacija sa tražiteljima azila

Efektivna komunikacija sa tražiteljima azila osnovni je preduvjet za pravičan i efikasan postupak azila. Da bi se podnio zahtjev, podnositelju zahtjeva treba osigurati kompetentnog prevoditelja na jeziku koji razumije i na kojem može komunicirati.²¹

Članovi 15. i 76. stav (1) tačka b) Zakona o azilu garantuju pravo na informacije o postupku azila, kao i o pravima i obavezama stranaca koji iskažu namjeru podnošenja zahtjeva za azil, tražitelja azila, izbjeglica i osoba pod supsidijarnom zaštitom. Ove informacije treba da budu pružene na jeziku koji oni razumiju ili za koji se osnovano može pretpostaviti da ga razumiju.

Član 5. Pravilnika o azilu predviđa pravo na prevoditelja. Međutim, u praksi osobe koje žele da zatraže azil često ne dobiju od Službe za poslove sa strancima informacije o postupku ili o njihovim pravima i

---

²¹ Izvršni komitet Programa Visokog komesarijata, Zaključak br. 8 (XXVIII) – 1977: "Određivanje statusa izbjeglice", 12. oktobar 1977, dostupno na: <https://www.refworld.org/docid/3ae68c6e4.html>.

obavezama na jeziku koji razumiju ili za koji se osnovano može pretpostaviti da ga razumiju. Razlog tome je uglavnom nedostatak prevoditelja i pisanih informacija na traženim jezicima.

UNHCR preporučuje:

- da se osigura da Služba za poslove sa strancima pruži sveobuhvatne informacije tražiteljima azila o postupku azila, uključujući o njihovim pravima i obavezama, u ranoj fazi postupka azila, na način da se:
  - izmjeni član 7. stav (2) i obrazac br. 1. u Pravilniku o azilu, kako bi se osiguralo da informacije o postupku azila, pravima i obavezama budu uvrštene u potvrdu o iskazanoj namjeri podnošenja zahtjeva za azil, te da se u član 5. Pravilnika o azilu uvrste dodatne zaštitne mjere;
  - osigura spisak kontakata za davatelje usluga na jeziku koji predmetni pojedinac razumije;
  - izda kopija potvrde o iskazanoj namjeri podnošenja zahtjeva za azil na jeziku koji podnositelj zahtjeva razumije;
  - uspostavi baza prevoditelja na daljinu u ovu svrhu.

Zaključak

U kontekstu predstojećih izmjena i dopuna Pravilnika o azilu, UNHCR bi želio iznova istaći potrebu za preispitivanjem aspekata Pravilnika o azilu u cilju osiguranja pravičnih i efikasnih postupaka azila. UNHCR bi također želio naglasiti da ova reforma zahtijeva raspodjelu odgovarajućih državnih resursa, blisku saradnju i koordinaciju između relevantnih državnih agencija, kao i sa međunarodnim organizacijama kako bi bila efikasna. UNHCR je i dalje odlučan da vlastima Bosne i Hercegovine pruži podršku i ekspertizu u ovom pogledu.

UNHCR

Septembar 2020.